

Handläggare
Håkansson Katarina, UBF
Jonnerud Sophie, SCF

Datum
2018-10-08

Diarienummer
UBN-2018-6074

Utbildningsnämnden

Uppdrag om arbetet mot narkotika i skolan

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden föreslås besluta

att ge utbildningsförvaltningen i uppdrag att i samverkan med socialförvaltningen ta fram en beskrivning av nuläge och process vad gäller det hälsofrämjande och drogförebyggande arbetet i kommunen samt hur arbetet vid misstanke om narkotikaanvändning hos elever hanteras,

att den gemensamma beskrivningen av nuläget tas upp i respektive nämnd senast i december 2018, samt

att med beskrivningen som grund i nästa steg bedöma utvecklingsbehov.

Bakgrund

Enkäten Liv och Hälsa från 2017 visar att det förekommer narkotikabruk bland elever i Uppsala. Det finns också signaler från såväl skolledare som elevhälsopersonal att det finns en problematik med narkotikabruk, påverkade ungdomar och narkotikahandel på kommunens skolor. Cannabis är den drog som efter alkohol är mest vanligt förekommande.

Enligt polisen är tillgången till narkotika fortsatt stor i Uppsala, nya droger kommer ständigt till och är lättillgängliga, det går exempelvis att köpa droger på nätet. Detta sammantaget med en mer liberal syn på droger i samhället ökar risken att fler personer hamnar i missbruk och beroende. Detta gäller inte minst ungdomar.

Enligt socialarbetarna på Uppsala ungdomsjour sker försäljning öppet till ungdomar runt om i Uppsala med omnejd, både via sociala medier, i anslutning till skolor och fritidsgårdar, parkeringar, parker, restauranger och fester. De droger som förekommer mest i nuläget är, förutom alkohol och cannabis, Tramadol (syntetisk opioid), Lyrica (antiepileptikum) och kokain. Ökad kunskap om droger, drogtecken och symptom efterfrågas ofta från både skolpersonal, föräldrar och andra personer som finns i de miljöer där ungdomar vistas. Lärare och föräldrar önskar också information och kunskap kring hur de ska agera vid misstanke om droganvändning eller när det är uppenbart att ungdomen är påverkad. Hos kommunens socialarbetare ute på fältet finns en uppfattning om att användning av cannabis ökar bland flickor.

Föredragning

För att förhindra att ungdomar hamnar i narkotikamissbruk är det avgörande både att det finns ett långsiktigt förebyggande arbete, att tidig upptäckt möjliggörs och att åtgärder vidtas tidigt vid misstanke om att en elev använder narkotika.

Utbildningsförvaltningens uppdrag är att inom ramen för kursplanerna i olika ämnen ge elever kunskaper om till exempel drogers påverkan på kroppen. Rektor har enligt läroplanerna bland annat ett särskilt ansvar för att i undervisningen i olika ämnen integrera ämnesövergripande kunskapsområden, exempelvis riskerna med tobak, alkohol och andra droger. På varje skola ska det enligt skollagen finnas elevhälsa som främst ska arbeta förebyggande och hälsofrämjande. Elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. I detta ingår att uppmärksamma om elever misstänks bruka narkotika.

Ungdomar som missbrukar droger har det ofta svårt i skolan, känner mindre engagemang och skolkar oftare. Forskning pekar på vikten av att inte särskilja arbetet med elevernas hälsa och arbetet med undervisning och lärande. Det har visat sig vara möjligt att förbättra elevers skolresultat genom förbättringar av deras hälsa, och omvänt, att det är möjligt att förbättra elevers hälsa genom förbättringar av deras skolresultat.¹

Socialförvaltningen uppdrag gällande missbruk innefattar både förebyggande och uppsökande arbete. Det är också socialförvaltningen som ansvarar för att ombesörja insatser för stöd och behandling inom missbruksområdet. Det förebyggande arbetet inom socialförvaltningen är omfattande och sker exempelvis genom Uppsala ungdomsjours arbete enligt modellen SSPF (skola, socialtjänst, polis, fritid) i Uppsala kommuns grundskolor, genom nattvandrarverksamhet i samverkan med andra aktörer och genom särskilda insatser tillsammans med polisen. Kommunens öppenvård inom missbruk erbjuder stöd och en mängd insatser till ungdomar, de samverkar även med Region Uppsala inom missbruksvård.

För att arbetet ska fungera väl kring elever där oro för missbruk finns behövs både en tydlig ansvarsfördelning och en väl fungerande samverkan mellan skola och socialtjänst.

Båda förvaltningarna bedömer att det behövs en gemensam beskrivning över hur arbetet idag bedrivs, både vad gäller det främjande och förebyggande arbetet och de åtgärder som vidtas vid misstanke om missbruk hos elever. En processkartläggning föreslås tas fram utifrån ett elevperspektiv, där insatser från båda förvaltningarna beskrivs och där det också framgår hur insatserna hänger samman. Vidare ska beskrivas hur samverkan mellan förvaltningarna idag ser ut.

¹ <https://www.skolverket.se/skolutveckling/forskning-och-utvarderingar/forskning/halsoframjande-arbete-behover-kopplas-ihop-med-larande>
<https://www.skolverket.se/skolutveckling/forskning-och-utvarderingar/forskning/halsoframjande-perspektiv-i-forskolan-och-skolan>

Med en sådan beskrivning som grund kan därefter i samverkan bedömas om åtgärder behöver vidtas tidigare, behöver samordnas bättre eller om nya former av åtgärder och samverkan behöver utvecklas.

Konsekvenser för barn/elever

Beskrivningen syftar till att belysa hur det hälsofrämjandet och drogförebyggande arbetet ser ut för eleverna i Uppsala kommun. Den syftar vidare till att belysa om det finns välfungerande och effektiva rutiner och sätt att samarbeta kring elever som riskerar att hamna i eller befinner sig i missbruk.

Ekonomiska konsekvenser

Ej aktuellt.

Utbildningsförvaltningen

Birgitta Pettersson
Utbildningsdirektör